

Ekspertyza ekonomiczna standardem dialogu społecznego

Od lutego 2009 r. Komisja Krajowa NSZZ „S” realizuje projekt „Niezależna ekspertyza ekonomiczna standardem dialogu społecznego w obliczu zmiany gospodarczej” finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W ramach projektu zrealizowano 12 niezależnych ekspertyz dotyczących sytuacji ekonomicznej, finansowej i socjalnej przedsiębiorstw.

Ekspertyzy są realizowane przez S.Partner/Grupę Syndex. Celem ekspertyz oraz poświęconych im trzydniowych warsztatów jest z jednej strony przybliżenie przedstawicielom pracowników sytuacji zakładu pracy pod względem ekonomicznym, finansowym i socjalnym, a z drugiej próba znalezienia możliwych rozwiązań dla trudności z jakimi w danej chwili zakład i jego pracownicy borykają się.

Tak było w przypadku pracowników jednego z zakładów branży motoryzacyjnej uczestniczących w projekcie – dokładna analiza różnych aspektów sytuacji finansowej pozwoliła zrozumieć radzie pracowników i związkowi zawodowym w niej reprezentowanym jakie są rzeczywiste koszty oraz wyniki polskiej firmy na tle pozostałych podmiotów należących do grupy kapitałowej.

Analiza przeprowadzona przez S.Partner wykazała m.in. jak istotne znaczenie dla tej firmy mają ceny transferowe. Przedstawiciele pracowników uzyskali dzięki temu jasny obraz kondycji zakładu, dostrzegając aspekty nie zawsze obecne w informacji przekazywanej przez pracodawcę, zwyczajowo kładącego nacisk na koszty ponoszone przez grupę z tytułu działalności w Polsce, rzadko natomiast lub niewystarczająco jasno precyzującego jakie przychody osiąga polski zakład.

W przypadku innej firmy, należącej do sektora energetycznego, pomoc eksperta sfinansowana w ramach projektu pozwoliła zbadać, w kontekście decyzji inwestora zagranicznego dotyczącej poważnych zmian organizacyjnych (centralizacja usług wspólnych), potencjalne korzyści i zagrożenia z tym związane dla zakładu i jego pracowników. Bez analizy sytuacji firmy i grupy do której firma należy, trudno byłoby radzie pracowników i związkowi zawodowym podjąć decyzję w sprawie wyboru odpowiedniej strategii w dialogu z pracodawcą.

Z kolei rada pracowników firmy z sektora farmaceutycznego zwróciła się do S.Partner z prośbą o zbadanie sytuacji zakładu w związku z problemami z płynnością finansową i wysokim zadłużeniem inwestora zagranicznego. Przeprowadzona analiza pozwoliła stwierdzić istnienie poważnego ryzyka, w tym znacznych trudności finansowych związanych nie tylko z długiem zaciągniętym w związku z nabyciem przez grupę polskiej firmy farmaceutycznej, ale również z polityką finansowania grupy z działalności firmy polskiej. W oparciu o szczegółowe i wyczerpujące informacje przekazane przez dyrekcję firmy, ekspertyza pozwoliła pracownikom zrozumieć wyzwania niezbędnej restrukturyzacji długu, a także zapoznać się ze strategią finansową grupy, do której polska firma należy.

Projekt stanowi ważny krok w realizacji praw rad pracowników. Przykładem niech będzie rada pracowników kolejnego przedsiębiorstwa z branży energetycznej, która stanęła przed problemem bardzo ograniczonego przez pracodawcę, pod pozorem klauzuli poufności, dostępu do informacji na temat sytuacji firmy.

Współpraca z ekspertem pozwoliła radzie i związkowi zapoznać się z zasadami właściwie realizowanego procesu informacji i konsultacji, a następnie przeprowadzić krytyczną analizę porozumienia podpisanego z pracodawcą, utrudniającego w znacznym stopniu możliwość konsultacji, w tym na tematy tak istotne jak redukcje zatrudnienia.

Opracowana z pomocą eksperta strategia postępowania, w tym pismo na temat sytuacji i planów działania firmy odniosła zamierzony skutek. Pracodawca znalazł się w sytuacji, w której formalna odmowa przekazania radzie informacji byłaby jawnym działaniem wbrew uprawnieniom rady pracowników, a tym samym pogwałceniem zapisów ustawy z dnia 7.04.2006.

Zdaniem członków rad i komisji zakładowych uczestniczących w projekcie, prowadzone ekspertyzy i oparte na nich warsztaty dają im odmienny obraz sytuacji ich zakładów pracy, pozwalając tym samym podjąć dyskusję z dyrekcją na zupełnie innym poziomie niż dotychczas:

„Dzięki ekspertowi zrozumieliśmy, że dokumenty przekazywane przez pracodawcę zawierają też informacje, o których dyrekcja niechętnie mówi. Wiemy już, gdzie szukać np. „ukrytych” kosztów i jak je czytać...”
„Bez tej wiedzy, którą przekazał nam ekspert, trudno działać w radzie pracowników.”
„Nauczylismy się czytać sprawozdania z działalności firmy i porównywać rok do roku, ale nie pod takim kątem jak to przedstawia pracodawca. Nauczylismy się, jak występować do pracodawcy o dodatkowe informacje o firmie”.

Stosowanie zasady przejrzystości co do działalności firm jest obecnie absolutnie niezbędne, biorąc pod uwagę nowelizację ustawy o radach pracowników i przewidując, że porzucając od kolejnych wyborów do rad, koszty ekspertyzy nie będą już ponoszone przez przedstawicieli pracowników, ale przez pracodawców, co oznacza że zniesiona zostanie istotna bariera w działaniu rad pracowników, a prawo do ekspertyzy będzie dotyczyło wszystkich firm posiadających rady, dając tym samym podstawy do rozwoju dialogu społecznego lepszej jakości.

Wymierne korzyści z uczestnictwa w projekcie dla rad pracowników to nie tylko prawo do bezpłatnej ekspertyzy sytuacji zakładu, ale też w całości sfinansowany udział przedstawicieli pracowników w trzydniowych warsztatach z zakresu wykorzystania w praktyce wyników niezależnych ekspertyz.

Projekt potrwa do końca 2010 r. Komisja Krajowa zaprasza do udziału przede wszystkim rady pracowników tych zakładów, których sytuacja w sposób szczególny wymaga pilnej i w całości refundowanej pomocy ekspertów w zakresie czy to analizy kondycji finansowej firmy, czy stosowania zasad informacji i konsultacji, czy też konstruowania, w oparciu o rzetelną analizę danych, argumentów na potrzeby dialogu z pracodawcą.

Rady pracowników i komisje zakładowe zainteresowane tego typu wsparciem proszone są o pilny kontakt z Komisją Krajową NSZZ „Solidarność” pod numerem 058 308 42 54